

Kök Tengri'nin Çocukları

Ahmet Taşağıl

İstanbul, Bilge Kültür – Sanat, 2018, 368 Sayfa, ISBN: 978-605-5261-65-8

Kaan AKIN*

Ahmet Taşağıl, 1981-1985 yıllarında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümünde okudu. Çince ve Türk tarihini öğrenmek için Tayvan'a gitti. 1987'de Mimar Sinan Üniversitesinde araştırma görevlisi oldu. Yüksek lisans ve doktora çalışmalarını İstanbul Üniversitesi Genel Türk Tarihi Ana Bilim Dalında yaptı. 1992'de yardımcı doçent, 1995'te doçent ve 2000 yılında profesör oldu.

Kitap, 18 bölümden oluşuyor. Birinci bölümde İslam öncesi Türk tarihinin bütün içinde anlama problemleriyle başlıyor. Alt başlıklarla Türk tarihi açısından Çin kaynaklarının anlamından bahsediyor, daha sonra Türk tarihi açısından problemleri anlatıyor ve izlenmesi gereken yöntemi söylüyor yazar. İkinci bölümde eski Türk tarihinin zaman ve mekânda yerinden bahsediyor ve alt başlıklarla coğrafyasından, ikliminden, bozkırlardan, vahalardan, boylardan, bozkır devletlerinden, Türk adıyla kurulmuş Gök Türklerden ve Türk adının ortaya çıkmasından bahsediyor. Üçüncü bölümde Hunlardan ve bozkırda kurulan ilk devlet modelinden bahsediyor. Alt başlıklarda arkeolojik izlerden, Asya Hun İmparatorluğu'nun kurulmasından ve atalarından, Çin Seddi'nden, Hunların komşularından, ismi bilinen ilk Hun imparatorundan, Mo-tun'un (Mete) tahta çıkmasından, sonra diplomasi, savaşlar ve akınlardan bahsediyor. Hun iç yapılarının zayıflamasından bahsediyor. Hunlarda tarım, ticaret, ekonomi ve vergi toplamasından bahsediyor. Bozkır'ın ilk mimari örneklerinden bahsediyor. Hunlarda eğitim, giyimden, spordan, aileden, iletişim, tören, müzik, takvim yeme-içme, yazı, idare şekli, şhircilik, sanat ve

* Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Tarih Bölümü Lisans Öğrencisi, akin_kaan_1998@hotmail.com

savaşlarda silahların kullanılması ve diplomasiden bahsediyor. Dördüncü bölümde Hun devleti içinde yaşayan halklardan ve bu halkların nerelerde yaşadıkları, ıssız çöl hapishanesinden ve hun yağmalarından bahsediyor. Beşinci bölümde Hunların zamanında Orta Asya'da bulunan diğer Türk boylarından bahsediyor. Alt başlıklarda Hu-te'lar, Hun-yü'ler, Ogurlar, WU-SUN'ların alt başlıklarında yaşadıkları yerler ve bağımsız olmalarından son olarak hayatlarından bahsediyor. Kanglı/KAO-CH'E boylarından bahsediyor. Altıncı bölümde Hunlar sonrası Orta Asya'yı ve iki devletten bahsediyor.

Yedinci bölümde Gök Türkler 'den bahsediyor. Gök Türk tarihinin önemini, kökenlerini, ortaya çıkışlarından bahsediyor. Alt başlıklarda bağımsızlıklarını kazanmalarından ve birinci Gök Türk devletinin kuruluşundan ve yükselişinden daha sonra Çin baskısından din değiştirme girişiminden ve İstanbul'a mektup gönderilmesinden bahsediyor. Daha sonra doğu Gök Türk devletinden bahsediyor devlet adamlarının birbiri ile olan çekememezliklerinden Gök Türklerin bölünmesinden bahsediyor. Çin İmparatoru'nun fermanında ve bozkırda çıkan açlık ile kıtlığı anlatıyor. Çin üstünlüğünün kabul edilmesini ve sonra yapılan direnişten bahsediyor. Wei ırmağı barış anlaşmasından ve yıkılışa giden yolu anlatıp batı Gök Türk devletine geçiyor. Batı'da zirve çıkışın ve devletin kuvvetlenmesi sonra devletin sonundan bahsediyor. Gök Türklerin İran'a gitmesi ve rahibin ziyaretin bahsederek Fetret devrine geçiyor yazar. Fetret devrinden bahsederken ilk olarak yazıtlarda ki esarete düşmenin sebeplerinden bahsediyor daha sonra doğu Göktürk devletinin yıkılmasından sonra halkın durumunu ve lidersiz kalmalarından bahsediyor. Batıya yoğunlaşmalarından bahsediyor. İkinci Gök Türk devletinin kurulması bağımsızlığın kazanılması ve yeniden yapılanmasından bahsediyor. Tonyukuk'dan ve katkılarını anlatıyor. Kapgan kağan ile yükselişten bahsediyor. Savaşlar ve seferlerden bahsediliyor. Kapgan kağanın idari teşkilatlanmasından ve batıya askerî harekât yapılmasından ayrıca tekrar Çin'e saldırılmalarını anlatıyor. Çıkan boy isyanları ve daha sonra Bilge kağan döneminde yeniden güçlenmesinden bahsediyor. İç Savaşlardan ve devletin yıpranışından bahsediyor.

Sekizinci bölümde Gök Türkler ve eski Türk devlet modelini anlatıyor. Alt başlıklarda devletin ifade edilmesinden, hükümdar 'dan, meclis 'ten, hükümetten, yargıdan, hukuki cezalandırmadan, özel hukuk, anıt mezarlardan, diğer milletlerin durumundan ve 10.yy'a kadar çıkan diğer Türk boylarından bahsediyor. Töles boyunu anlatıyor. Dokuzuncu bölümde Uygurlar 'dan bahsediyor. Bağımsız olmalarından, devletlerinin gelişmesinden ve diğerlerinden güçlü olma nedenlerinden bahsediyor. Bayan Çor'dan bahsediyor. Böğü Kağan'ın mancilik kabul etmesini anlatıyor. Devletin zayıflaması ve yıkılışından bahsediyor. Kansu ve Beşbalık Uygurlarından bahsediyor. Uygur edebiyatı ve kültüründen bahsediyor. Uygur mimarisinden bahsediyor. Hukuk, iktisat, tapınakları ve mezar anıtlarından bahsediyor. Onuncu bölümde Kırgızlardan bahsediyor. Kökenleri ve yaşadıkları yerleri anlatıyor. Hun, Gök Türk ve Uygur devrinde Kırgızların durumundan bahsediyor. Kırgız Kağanlığının tanınmasından, devlet yönetiminden, giyimlerinden beslenmelerinden eğlencelerinden ve cenaze törenlerinden bahsediyor yazar. On birinci bölümde Kimekler 'den bahsediyor. On ikinci bölümde Turgişler 'den ve kurulan iki Turgiş devletinden bahsediyor. On üçüncü bölümde Oğuzlar 'dan ve On dördüncü bölümde Karluklardan bahsediyor.

On beşinci bölümde doğu Avrupa'daki Türk devletleri ve boylarından bahsediyor. İlk olarak Avrupa

Hunlarından bahsediyor. Sonra Avarlardan bahsediyor. Avarların İstanbul'a elçi göndermesinden ve daha sonra İstanbul'u kuşatmasından ve neden alamadıklarından bahsediyor. Sabarlar 'dan bahsediyor. Hazarlar 'dan bahsediyor. Büyük Bulgar devleti ve İtil Bulgar devletinden bahsediyor. Tuna Bulgar devletinden bahsediyor. Peçenekler, Uzlar, Kuman-Kıpçaklardan bahsediyor. On altıncı bölümde kronoloji veriyor. On yedinci bölümde büyük devletlerin bozkır boy gruplarını şema olarak yazmış yazar. On sekizinci bölümde Bibliyografya yazılmış.

İslam öncesi Türk tarihini merak edenler için faydalı olur. Eski Türklerin yaşama şekillerini merak edenlere faydalı olur. Eski Türklerin giyimini, yemeklerini, kültürünü merak edenlere faydalı olur. Eski Türk devletleri hakkında bilgi edinmek isteyenlere faydalı olur. Eski Türk devlet yönetimi merak edenlere faydalı olur. Türk boy ve aile yapısını merak edenlere faydalı olur. Orta Asya toplumları hakkında bilgi edinmek isteyenlere faydalı olur. Eski Türklerin dinleri ve törenleri merakı olanlara faydalı olur. Avrupa'da kurulan Türk devletleri hakkında bilgi edinmek isteyenlere faydalı olur. Eski Türklerin göç hareketlerini merak edenlere faydalı olur. Eski Türk devletlerinin neden yıkıldığını merak edenlere faydalı olur. Eski Türk devletlerinde hükümdarlar ve meclis hakkında bilgi edinmek isteyenlere faydalı olur. Eski Türk devletlerinde ki devlet adamlarını merak edenlere faydalı olur. Türklerin göç ettiği yerleri merak edenlere faydalı olur.

Eski Türkler tarihine ve Eski Türk devletlerine ilgi duymayanlara faydalı olmaz. Orta Asya ve Tarihine ilgi duymayanlara faydalı olmaz.